

Aan jip-en-janneketaal is geen touw vast te knopen

In schoolboeken op het vmbo dient gewoon Nederlands te staan.

door **Bas Jongenelen**

Uit promotieonderzoek van taalwetenschapper Jentine Land blijkt dat de taal in lesboeken op het vmbo te simpel is. Deze zogeheten jip-en-janneketaal zou de leerstof voor de leerlingen duidelijker moeten maken dan gewone taal, maar het tegendeel blijkt het geval te zijn. De taal is inderdaad zo versimpeld dat er geen touw meer aan vast te knopen valt en daarom moet er gewone mensentaal in schoolboeken staan: vmbo-leerlingen zijn gewone mensen die gewone taal gebruiken.

Op het vmbo zitten niet de bollebozen en leerlingen die op de Cito-toets de hoogste score hadden. Wel zijn vmbo'ers leerlingen die graag met hun handen werken en dikwijls een gemiddelde intelligentie hebben. Op het vmbo zitten onder meer toekomstige automonteurs, bejaardenverzorgers en kappers - een dwarsdoorsnede van de Nederlandse bevolking. Toch hebben schoolboekenschrijvers gemeend het Nederlands zodanig te moeten versimpelen dat deze gewone leerlingen er niets meer van

begrijpen. Als je iets te simpel uitlegt, zal niemand het nog snappen. Neem bijvoorbeeld de tekst 'Aan het hof van Lodewijk de 14e' versie 1, hiernaast afgebeeld.

Op het eerste gezicht zou je denken dat dit duidelijke informatie geeft over hygiëne aan het hof van koning Lodewijk de 14e. De zinnen zijn kort en iedere zin begint op een nieuwe regel, zodat er geen twijfel is waar de ene zin stopt en de andere begint.

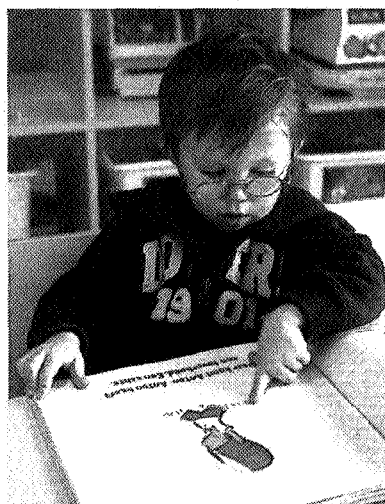
Maar lees 'Aan het hof van Lodewijk de 14e' versie 2 daaronder.

Deze versie geeft dezelfde inhoudelijke informatie als de vorige. Er zijn echter grote verschillen. De vorm is anders, we zien één alinea in plaats van kleine zinnen onder elkaar. Ook is er gebruik gemaakt van functiewoorden als 'daardoor', 'omdat' en 'ook'.

De tweede tekst is duidelijk begrijpelijker dan de eerste, omdat we in het dagelijks leven ook niet staccato allerlei zinnestukjes opzeggen. We gebruiken functiewoorden die verbanden aangeven en we praten als het ware in alinea's. Een tekst zonder functiewoorden is een onbegrijpelijke tekst, omdat de verbanden tussen de zinnen zoek zijn. Door leerlingen teksten voor te schotelen zonder functiewoorden en zonder alinea's laten we hen een onnatuurlijk Nederlands lezen. Niemand die op deze wijze praat en het is me een raadsel waarom vmbo'ers dan wel op deze wijze toegesproken worden.

We leren van Lands onderzoek dat de huidige schoolboeken niet deugen en dat vmbo'ers dus niet leren wat zij geacht worden te leren. Uitgevers van schoolboeken dienen hun verantwoordelijkheid te nemen en nieuwe boeken te maken, met normaal Nederlands - Nederlands dat iedereen met gezond verstand kan begrijpen.

Drs. Bas Jongenelen is docent Nederlands aan de Fontys Lerarenopleiding in Tilburg. Taalkundige Jentine Land promoveert morgen in Utrecht op haar leesonderzoek onder vmbo'ers.

Leerlingen zijn gewone mensen die gewone taal gebruiken.

'Aan het hof van Lodewijk de 14e',

versie 1

Aan het hof van Lodewijk de 14e wist niemand iets van hygiëne.

Overall liepen luizen en vlooien. De mensen wasten zich bijna nooit.

De pruiken van de bedienden zaten vol met luizen.

De koning vond wassen ongezond.

De bedienden sliepen met hun pruik op.

De luizen en vlooien sprongen 's nachts in de lakens.

In de zomer kwamen er steeds meer beestjes bij.

Het was in de zomer heel warm in het paleis.

In de hitte konden vlooien en luizen goed leven.

'Aan het hof van Lodewijk de 14e',

versie 2

Aan het hof van Lodewijk de 14e wist niemand iets van hygiëne en dat gaf grote problemen.

Overall liepen luizen en vlooien omdat de mensen zich bijna nooit wasten. Daardoor zaten de pruiken van de mensen vol met luizen en vlooien.

Ze wasten zich niet omdat de koning wassen ongezond vond.

Ook sliep iedereen 's nachts met zijn pruik op.

Daardoor sprongen de luizen en vlooien 's nachts in de lakens.

In de zomer kwamen er steeds meer beestjes bij want het was dan namelijk heel warm in het paleis.

En in de hitte konden vlooien en luizen goed leven.

Natuurbeheer
bijl te zetten i
gebeten hond
door **Tom Vos**

M lustige wethouder ruggefloten door zwollen verzetssg cale kaalslag in n: duin bij Herpen. Toch schromen r van formaat nog reus de bijl te zet dit moment is v: tuurliefhebbers n ten de gebeten h: lustig op los zaag Drunense Duine bulldozers van N ten het natuurbe go van de organi: Tweehonderd he bos gaan de kom seerd plat in het: vooral om Jan de te te geven. Op d de karakteristieke van 270 hectare, in de loop der tij slonken, met ten re uitbreiden. Me grijpt er niets van uit Tilburg schrij bants Dagblad: „I niet voorstellen d bomen Natuurm gaat of dat zij nie ming van de aard hoord. Ik kan nie rustig 200 hectare pen omdat zij lie zien”. Natuurmonumer aflatende ijver de tuur zet, het klinl doxaal. Want wa: meer zand komei Drunense Duine: tuur niet gewoon Het zijn vragen d terreinbeheerders Stafmedewerker Voorn: „Natuurm